

og negative menneskerettigheder. Nogle, der kaldte sig socialister, interesserede sig dog ikke for de negative menneskerettigheder, når de selv havde magten.

De politiske frihedsrettigheder har deres baggrund i menneskerettighederne, sådan som de bl.a. blev udformet for godt 200 år siden i den amerikanske uafhængighedserklæring fra 1776 og i menneskerettighederne fra 1789 som en del af den franske revolution. De genfindes i den danske grundlovs §§ 71, 72, 73, 74, 77, 78, 79 og 80.

Der var dog også i den franske menneskerettigheds-erklæring fra 1789 antydninger af, at der også er noget, der hedder sociale rettigheder.

Menneskerettighederne i grundloven er forfatningsretligt på mange punkter udbygget siden 1953-grundloven gennem dansk tilslutning til internationale konventioner.

Det gælder f.eks. FN's konvention om »borgerlige og politiske rettigheder« og den europæiske menneskerettighedskonvention. Nogle af disse udbygninger skal indføres i forbindelse med en grundlovsrevision. Der bør også i grundloven indføres en forpligtelse til Folketinget om at få indholdet i de konventioner, Danmark efterfølgende tilslutter sig, omsat til dansk lovgivning

Den nuværende grundlovs § 77 er absolut, når det gælder forhåndscensur, hvilket fremgår af formuleringen: »Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres.«

Formuleringen af paragraffen er en sikkerhed imod forhåndscensur. Men det er tvivlsomt, om paragraffen giver nogen sikring imod, at der ved lov gennemføres begrænsninger i ytringsfriheden i form af efterfølgende kontrol og sanktioner. Både FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention giver derimod en vis sikkerhed mod indholdsmæssige begrænsninger af ytringsfriheden.

Der er heller ikke nogen sikkerhed for med grundlovens § 77 at kunne modtage de informationer, man ønsker, idet formuleringen alene går på ytringsfrihed, ikke på informationsfrihed, f.eks. offentlighed i forvaltningen.

Til trods for at ytringsfriheden i § 77 er formuleret meget absolut, findes der i lovgivningen mange indskrænkninger i ytringsfriheden - blot der ikke er tale om forhåndscensur.

Derfor kunne der være behov for en sikring af både ytrings- og informationsfriheden, sådan at det sikres, at en begrænsning i ytrings- og informationsfriheden

er en absolut undtagelse. For selv om ytringsfriheden i den nuværende § 77 er absolut, er der ved lov indført betydelige begrænsninger, hvor det kan diskuteres, om de er i overensstemmelse med grundlovens bogstav og ånd. Den forfatningsretlige praksis, der har udviklet sig med reelle indskrænkninger i ytringsfriheden, betyder også, at det er svært at sige, hvor grænsen i dag ligger. Måske er der i dag reelt ingen grænse herfor, blot det sker ved lov og der ikke er tale om forhåndscensur. Dertil kommer, at der er mennesker, der er blevet truet på deres arbejde, efter at de har ytret sig offentligt. Derfor kan der også her være behov for præciseringer, så både offentligt og privat ansatte i højere grad bliver sikret deres ytringsfrihed og ikke risikerer at blive afskediget, hvis de ytrer sig offentligt.

Ytrings- og informationsfriheden er helt afgørende for, at et levende folkestyre kan fungere. Derfor er der også brug for en grundlovsbestemmelse, der sikrer, at ethvert meddelelsesmiddel, f.eks. ny informationsteknologi, kan udnyttes.

Også borgernes ret til aktindsigt i den offentlige forvaltning skal sikres gennem en grundlovsbestemmelse og kunne naturligt også formuleres i sammenhæng med paragraffen om ytrings- og informationsfrihed.

Grundlovssikringen af offentlighed i forvaltningen skal naturligvis gælde både den statslige og den kommunale forvaltning. Men den skal også gælde de »halvoffentlige« forvaltninger, f.eks. kommunale værker, fælleskommunale organisationer, statslige aktieselskaber, DSB, Post Danmark, Danmarks Radio, TV 2, Amtrådsforeningen og Kommunernes Landsforening. Ikke mindst Amtrådsforeningen og Kommunernes Landsforening bør underkastes opmærksomhed ved en grundlovsrevision, idet der her er tale om organisationer, der juridisk er private, men som i praksis - ikke mindst Kommunernes Landsforening - i 1980'erne nærmest fik en slags status som nyt 1. kammer, fordi regeringen og Folketinget lod (lader) de kommunale organisationer forbehandle mange af lovforslagene, inden de fremsættes i Folketinget. Udtrykket 1. kammer relaterer til, at de kommunale organisationer - først og fremmest Kommunernes Landsforening - får mulighed for at forbehandle lovforslagene, før de behandles i Folketinget. Før 1953 behandlede Landstinget lovforslagene på linje med Folketinget. Landstinget kaldtes dengang også 1. kammer og Folketinget 2. kammer.

§ 71 slår fast, at »den personlige frihed er ukrænkelig«. § 72, at »boligen er ukrænkelig«. Men det er ret uklart, hvad der reelt ligger i formuleringerne om, at den personlige frihed og boligen er ukrænkelig. Derfor skal der ske en uddybning af bestemmelserne,